

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. Utrum formæ miscibilium, & Elementorum maneant in mixto
formaliter, vel solùm virtualiter?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

per artificium posse vinum ab aqua permixta separari. Vel, ut notat D. Thomas in 4. Dist. 1. expositione Litteræ, id, quod è vino eximitur, non est aqua, sed liquor vini aque similis, nondum exquisitè decoctus, quem etiam ex puro vino dicit effici posse; si enim vel vinum in aquam, vel aqua in vinum mutuâ qualitatum aëtionem, permixtionem substantialem tranferat, cum jam non amplius perseveret substantia, vel aquæ vel vini, separari utique ab invicem non poterunt. Atque secundùm hæc respondendum est ad illud de spongia oleo imbuta.

QUÆSTIO II.

Utrum forma Elementorum, & miscibilium maneat in mixto formaliter, vel solum virtualiter?

letus, Bannes, Suarez, Vallesius. Pro qua sententia

Notandum primò Ex Scoto 2. d. IV.

15. q. un. supra B. mixtum ex Elementis generari, posse dupliciter intelligi, vel, ut ly Ex denotet habitudinem causæ materialis, vel, ut notat habitudinem termini a quo, cum quo terminus ad quem habet incompossibilitatem. Mixtum generatur ex Elementis non ut ly Ex denotat habitudinem causæ materialis, prout ignis generatur ex materia aëris, tanquam ex subiecto generationis, tunc enim mixta corrumpentur in Elementa, tanquam in subiectum corruptionis, quod est manifestè falsum, quod patet ad sensum; quando enim mixtum generatur ex quatuor Elementis, non statim videntur ibi esse quatuor Elementa & si videntur, de novo generantur.

Quomodo ex Elementis fiant mixta.

Notandum secundo: Ex Scoto supra G. quòd, quando mixtum fit ex Elementis, in ipso mixto non remanet forma substantialis ipsius Elementi, sed totaliter desinit esse, cum fiat ex ipsis, ut ex termino a quo, non ex subiecto, neque consequenter possunt remanere eadem qualitates; quia corrupta formâ corrumpuntur etiam qualitates propriæ, atque adeò in mixto nec secundùm esse substantiale, nec secundùm esse accidentale manere, sed solum secundùm quandam convenientiam & similitudinem, & sicut ex diversa Elementorum concurrentium mixtione aliquando fit mixtum, quod magis convenit cum forma substantiali in uno Elemento, quàm cum alio Elemento, ut quando ex mixtione Elementorum fit forma lapidis, quæ magis convenit cum forma substantiali terræ; hinc qualitas hujus mixti dicitur magis similis qualitati illius Elementi, nempe gravitati, quæ est principium motûs deorsum & terra, propter talem qualitatem, suæ qualitati magis similem, dicitur prædominari in mixto, nempe in lapide & ita dicendum de cæteris.

V. Quomodo maneat qualitas.

His præmissis Quæstionis status est, num Elementa maneat formaliter in mixto, hoc est, secundùm suam entitatem substantialem, ita ut quodlibet ex his sit in quolibet mixto, verbi gratiâ in ligno ignis, aër, aqua & terra, vel utrum virtualiter, secundùm virtutes suas, quatenus scilicet qualitates primæ, per quas Elementa agunt, & alia corpora ad generationem & corruptionem disponunt, reperiantur in quolibet? Primum dicit Albertus magnus, Avicenna, Averroës, quos sequitur Cammerarius; secundum tradit Doctor 2. d. 15. q. un. post Philosophum D. Thomas & communis Peripateticorum, cum quibus

VI. Quæstionis status proprius.

Dico I. Elementa non continentur formaliter in mixtis, bene tamen virtualiter.

VII. Resolvitur Quæstio.

Probatur primò: Quæ repugnant inter se, repugnant in tertio; sed ignis & aqua formaliter, secundùm suas formas, repugnant inter se; ergò & in tertio, & consequenter in mixto simul contineri non poterunt.

Probatur secundo: Si Elementa formaliter manerent in mixtis, aut omnia quatuor manerent formaliter in qualibet parte, aut unum in una parte, & alterum in

I. Petrus dicitur Elementa contineri in mixto.

II. Dicitur forma manere in mixto, non virtus.

III. Secunda sententia.

Elementa contineri in mixtis clarè docent tam S. Bernardus tract. de Amore DEI cap. 10. & alibi, quàm D. Augustinus pluribus in locis, ut lib. 2. Doct. Christi. 16. lib. contra Priscillianistas cap. 18. & lib. de Spiritu, & litt. cap. 33. quem locum ex vero Augustino lib. 7. Gen. litt. cap. 13. desumptum testatur Nebridius, ubi ait: *Humanum Corpus ex quatuor Elementis compositum est, sed in carne & ossibus terra maxime apparet, propter terrenam soliditatem: aqua in humoribus, aër continetur in pulmone, idcirco semper in motu est, qui ventilabrum cordis est, ne nimio calore consumatur cor & dissolvatur. Sed ignis in corde est, & idcirco inferius est latum, & superius acutum, quam formam ignis retinet, modum autem, quo inest, dixit supra, esse ad temperem valetudinis.* Nec de inexistèntia eorum in mixto inter Philosophos controversia est, bene tamen, an formaliter vel virtualiter tantùm, circa quam materiam duplex principalissima est sententia.

Prima sententia disputans hoc solum de formis Elementorum, asserit eas formaliter manere in substantiis mixtis. Ita Avicenna, Averroës, Zabar. aliique, quos citant Conimbricenses q. 3. a. 2. & 1. Variis autem modis explicari solet hæc sententia; Primus modus est, formas Elementorum integras, secundùm se, manere in mixtis, refractis tamen qualitatibus, vel potius in unam complexivalem diversæ speciei commutatis. Ita Avicenna: Secundus modus est asserentium, formas Elementorum manere in mixto non integras, secundùm se, sed refractas. Quo modo, exempli gratiâ, in rubeo colore manet albedo, & nigredo, & ita quidem, ut nulla alia, & propria forma substantialis, ab illis distincta, sit in mixto. Ita communiter tribuitur Averroï: quem sequitur Zabarella. Tertius modus est, singulas partes Elementorum, quæ minutatim concisæ & inter se confusæ concurrunt ad mixtionem, retinere suam propriam formam substantialem, & præterea simul omnes propriâ formâ mixti, quæ producat per mixtionem, informari. Ita Fernellus.

Secunda & communior sententia est, Elementa ita concurrere ad generationem mixti, ut illorum formæ substantiales non maneat actu in mixto, sed corrumpantur. Ita Doctor subtilis 2. d. 15. q. un. Gregorius Major, Argentinas, Gabriel Durandus, Ferrariensis, Tom. F. Amandi Hermann Physica.

alia, neutrum dici potest; ergo. Probatur minor, non quodlibet in qualibet parte; tum, quia forma ignis & aquæ naturaliter (sicut etiam quæcunque alia substantiales non subordinatæ) non sunt incompatibiles in eodem subjecto; tum etiam, quia deberent esse simul penetratæ, quod falsum est: nec etiam manet unum in una parte & alterum in altera, tum, quia quælibet pars mixti est mixta; ergo debet quælibet pars continere Elementa aliquo modo, alioquin non essent mixta; tum, quia ex hoc sequitur, nullum mixtum esse homogœneum, quia haberet partes diversæ rationis, si unum esset in una parte & alterum in altera.

Probatur tertio: Forma Elementi, secundum suum esse essentiale, dum unitur materiæ, eidem tribuit esse substantiale suppositale completum, non amplius ad aliam formam substantialem recipiendam ordinabile: ergo non potest forma Elementi formaliter manere in & cum forma mixti, quia ex eentibus per se & in actu, non fit unum per se, sed unum per accidens. Probatur Antecedens: quia si talis forma Elementi esset per se naturaliter ad aliam formam recipiendam ordinabilis, & ab illa informabilis, ipsa posita, ex ordine naturæ, necessarii deberet perfici à forma mixti, nam posita ultimâ dispositione ad aliquam formam, secundum naturalem cursum, necessarii ponitur ipsa forma, & ita non posset Elementum manere in suo esse separatum, sed deberet necessarii constituere mixtum. Confirmatur: Si ignis maneret formaliter in mixto, deberet habere pabulum, vel deberet citò definere & si pabulum haberet, augmentaret se, & prævalendo in aliud Elementum, & ipsum, & mixtum destrueret. Denique non videtur, si ignis formaliter maneret in mixto, verbi gratia pisce, quomodo rotus Oceanus eum non extingueret.

VIII.

Probatur quod tantum virtualiter continentur

Probatur secunda pars, tum ex Philoſopho 1. Gen. 84. & 86. ubi aperte asserit, Elementa potentialiter, & secundum virtutes manere in mixto; quod & repetit. 2. de part. ani. 1. & 3. Cœl. 31. quem gratis Adversarii pro se contorquent: tum ex Scoto supra 2. ubi dicit: *Formam Elementorum esse inferiorem, & potentialiorem quàm sit forma mixti, quare Elementa manent in mixto, velut imperfecta & inferiora manent in superioribus, in quibus non manent, nisi virtualiter; dico ergo, quod Elementa non manent in mixto, secundum substantiam, nec oportet dicere quod manent secundum qualitates suas, sicut nec qualitates extremorum manent in medio; manent ergo in mixto, sicut si diceretur, quod sensitiva & vegetativa manent in intellectiva: tum denique, si aliquo modo continentur, quod ab omnibus supponitur; ergo virtualiter, cum non formaliter, cum alius modus continendi non sit.*

IX.

Obiectio ex auctoritate Philoſophi facta à Cammerario.

Cammerarius ad impugnandam Conclusionem de Auctoritatibus Aristotelis cammeram complet & implet, nam dicit Aristoteles 1. Gen. t. 84. quod si Elementa totaliter corrumpentur, non esset mixtio, sed generatio: 3. Phys. t. 88. negat, guttam vini cum decem millibus aquæ misceri, quia corrumpitur:

& t. 50. *Hæc enim neg. corrupta esse necessarium est mixta.* 2. de Gen. tex. 48. ait, quod quando in congressu duorum Elementorum unum est absolute actu, alterum vero potestate, non est mixtio, sed generatio: ergo ad mixtionem non debet concurrere corruptio Elementi, adeoque in mixto manent formaliter. His Auctoritatibus Scotus 2. d. 15. cit. F. unica responsione satisfacit, dicens, non per hoc mixtio distinguitur à generatione, quasi quod in mixtionibus, quæ miscentur, non debeant corrumpi, quia omnis mixtio est quædam generatio, & per consequens corruptio alterius, sed per hoc solum distinguitur, quod in generatione, quæ est mixtio, genitum debeat continere illa, ex quibus fit, non actualiter, sed in potentia; hinc ait Aristoteles, guttam vini non misceri cum decem millibus aquæ, sed corrumpi; quia aqua non continet potestate vinum; omnis itaque generatio est mixtio, non vero omnis mixtio generatio est. Et quando Aristoteles 3. Cœl. dicit, Elementa non habere propriam figuram, quia si haberent, conservarent in mixto, non valent inde inferre; ergo actu & formaliter in mixto manent Elementa; nam Aristoteles ibi arguatur contra Platonem & Democritum, posentes Elementa formaliter in mixto; vel asserentes, habere proprias figuras inseparabiles, idcirco concludit Aristoteles ad hominem, non ad mentem suam.

Secundo congregat congeriem experientiarum & in primis dicit, mixta resolvitur in Elementa; unumquodque autem resolvitur in ea, ex quibus constat: ergo. Probatur Antecedens: in combustione ligni accenditur flamma, quæ est ignis; segregantur cineres, quæ sunt terra; exhalat fumus, qui est vapor aeris; & effluit humor aqueus ex ligni extremitatibus: idem conspicitur in solutione cadavens; in floribus per distillatorium; in calce per infusorem aquæ; in urina, ubi manifeste terra infusendo apparet; in silice & chalybe: ergo ignis formaliter ibi continetur. Respondeo, verum esse, illa formaliter contineri in aliquo, in quæ potest resolvitur, si resolutio fiat per solam unionis ablationem, non vero, si resolvatur tanquam in aliquid de novo productum ex ipso, per ipsius destructionem; mixtum non enim aliter resolvitur in Elementum, nisi quatenus Elementum introducit suam formam substantialem in materiam mixti illud corrumpendo. Itaque in ligni combustionem flamma antea non erat, sed de novo advenit ab agente extrinseco, cuius virtute plures ligni partes in flammam convertuntur. Nec cineres terra sunt, nec fumus aer, sed mixta, nam diversorum mixtorum cineres, & fumus diversas habent virtutes, quod magis patet in humoribus corporis humani; nemo enim dicit, flavam bilem esse ignem, sanguinem, aerem; pituitam, aquam; & atram bilem, terram. Itaque distillatorio ex floribus educit illud esse ignis est, nec aer, sed mixtum, humos ille neque aqua, alioquin ad Baptismum valeretur, vel si aqua aliqua extrahitur, fiat permixta in poris; in urina non est terra, sed quid mixtum (alioquin vel quilibet deberet

deberet laborare arenâ, vel in qualibet urina reperi (genitum in renibus, vel aliis partibus animalium. In calce verò ex aduisione, continentur aliquæ particule ignis, quas tamen non habebat ante aduisionem. De collisione silicis & chalybis dico, ignem illum generari à Cœlo inueniente aërem rarefactum per affricum, & ad formam ignis dispositum. Deinde si ignis formaliter in mixto continetur, ex cuiuslibet collisione generari deberet, quod tamen nequaquam videmus contingere.

pariter ejus qualitas debet esse perfectior: ergò non sunt ejusdem rationis, alioquin sicut una quantitas comperit omnibus corporibus, ita eadem qualitas specie posset illis comperere, & ita ordo qualitatum non attenderetur penes ordinem substantiarum, quod est immediate contra Scotum.

Prosoluzione plurium argumentorum, quæ tam contra hanc, quam contra præteritam Conclusionem afferri possunt, Nota; duplicem esse continentiam, virtualem unam, in genere causæ efficientis, quæ una forma alteram contineri dicitur, quia potest illam producere, & hoc modo mixta non continent virtualiter Elementa; alia est formalis, quæ iterum duplex est, prima, quæ una forma (cùm sit perfectior) materiam perfectiori gradu perficit, quàm forma imperfectior & inferior, & si der gradum, & perfectionem, quam dat forma inferior, perfectiori tamen, & eminentiori modo. Secunda, quæ forma continens potest dare, & continere operationes, & effectus formales alterius formæ, qualiter anima continet vegetativam, & sensitivam: in proposito forma mixti Elementa virtualiter continet priori modo, non posteriori.

XIV.
Multiplex
continentia
virtualis.

Tertio Arguatur rationibus in contrâ.

Et in primis; sequeretur, Elementum unum non plus contineri in mixto, quàm in alio Elemento; neque futura magis composita mixta, quàm Elementa, imò Cœlum ipsum dici posse mixtum, cùm virtualiter Elementa contineat; Deinde: non esset ratio, quare Elementa præsupponerentur mixtis, sed materia prima posset indifferenter omnes accipere formas, quod tamen non accidit, sed mixtum semper Elementum præsupponit. Denique secundum Scotum supra, sic Elementa sunt in mixto sicut vegetativa & sensitiva in rationali, sed gradus vegetandi & sentiendi, sunt formaliter materia, alioquin non diceretur homo formaliter sentire & vegetari: ergò. Respondeo negando sequelam primam; quia unum Elementum non habet convenientiam in omnibus qualitatibus, sicut habent mixta, ratione cujus plura Elementa contineri dicuntur in mixto. Ad secundam dico, veram esse, si consideretur compositio substantialis, si verò considerentur dispositiones tam in generatione, quàm in conservatione mixti requisitæ, falsam; nam forma Elementi duas tantum qualitates dispositivas, & conservativas requirit, mixtum verò omnes quatuor, & plures secundas. Ad tertiam Respondeo, Cœlum non continere Elementa formaliter in genere causæ formalis, bene tamen in genere causæ efficientis, seu effectivæ. Ad ultimum dico paritatem illam non valere in omnibus, alioquin sicut anima rationalis est principium sentiendi quo formale, ita forma mixti esset principium formale quo mixtum sit, ignis, aër, terra, aqua. Valet ergò de continentia quasi formali, secundum gradum perfectionis, de qua infra. Itaque

Dico 2. Qualitates Elementorum virtualiter solum continentur in qualitatibus mixtorum. Ita Scotus supra G. ubi hæc habet: Cùm dicitur, quod qualitates Elementi non sunt sine Elemento, dico, quod in mixtis sunt qualitates similes qualitatibus Elementi, non eadem, Scotum sequitur Lichetus, & Ruvius contra Maltrium, quem miratur Rubeus mentem attingisse Scoti, non Doctrinam tam clarâ. Probo itaque ex Scoto jam citato. Et 4. d. 12. q. 2. B. ubi probat, qualitatem perfectiorem esse quantitate, hæc ratione: Secundum ordinem substantiarum attenditur ordo qualitatum, substantiis enim nobilioribus correspondent qualitates nobiliores, non autem sic correspondent ordo quantitatum; non enim semper nobilior substantia majori est in quantitate; ergò si ratio Scoti valet, cùm mixti substantia sic essentialiter perfectior (sicut totum est perfectius parte, & continens contento) quàm forma Elementi,

Temperamentum esse qualitatem communis est Philosophorum & Medicorum sententia, quod exinde patet, quia ex qualitatum temperatione disponitur & præparatur materia ad formam mixti. Non est tamen qualitas simplex (sic voluit Avicenna) quinta distincta à primis, sed aggregatio primarum qualitatum ad certam temperiem redacta, quæ propterea *simplicia* dicitur, id est primarum qualitatum proportio; & ratio est, quia mixtorum temperamentum in ipsis est, ut producat, & conservet substantiam mixti, ad hunc finem autem sufficit primarum qualitatum temperies; ergò.

I.
Temperamentum non est qualitas simplex.

Temperamentum autem hujusmodi, ut docent Medici in univèrsum duplex est; nempe *Uniforme*, quod temperatissimum dicitur, & est illud, in quo omnes quatuor qualitates æquâ proportionem graduum, & quasi puncto coeunt, sive; quod velut æquo pondere libratur. Unde etiam à Medicis, ut videre est apud Ferrelium, temperamentum *ad pondus* appellari solet, & exquisitè etiam temperatum. Et *Difforme*, quod etiam intemperatum dicitur, in quo qualitates sunt inæqualitas quædam, sive in quo qualitates ab æquilibrio in diversam latitudinem, & exuperantiam recedunt, quod etiam à Medicis, quia disparibus qualitatum portionibus concretum existit, temperamentum *ad justitiam* dici consuevit, cùm enim non unum sit hujusmodi temperamentum, quemadmodum *uniforme*, sed varium, quâdam quasi lege justitiæ, proportionem geometricâ unicuique rei, pro ratione & conditione naturæ ipsius & formæ, à natura tribuitur, sicut in Republica honores.

II.
Temperamentum est duplex.